

vek megjelenni, s azoknak elhelyezését főképp előfizetések útján kívánjuk biztosítani. A könyvek ára mérsékelt lesz. A 100—160 oldalas tizenhatodrészes nagyságú könyvek ára 35—50 lej, amihez még az utánvételezés költségei járulnak.

E könyvek vallási, társadalmi, bölcsészeti és közgazdasági tárgyakat fognak felölelni. Amennyiben megfelelő számú előfizető jelentkezik, az első könyv, Balázs Ferenc Közérthető evangéliuma (ára 35 lej), már szeptember hónapban meg fog jelenni. További kötetek: Balázs Ferenc: Az élet célja és értelme; Szabédi László: Az állampolgári szabadság biztosítékai, rendre azután.

Az előfizetők Szabédi László címén (Cluj, str. Lazar 12) jelentkezzenek levelezőlapon. A vállalt kötelezettség arra terjed, hogy az előfizető, mindaddig, amíg kilépését be nem jelenti, köteles a számára utánvétellel küldött, évenként legtöbb négy könyvet átvenni. Öt előfizető gyűjtése után egy ingyen példány jár.

Cluj, 1935. aug. 18.

Balázs Ferenc
Szabédi László

A fogalmazványból kitűnik, hogy Balázs Ferenc és Szabédi László 1935 nyarán könyvsorozat közös kiadását tervezte, előfizetők támogatásával. A terv megvalósításában — Balázs Ferenc levelének tanúsága szerint — a levélíró *Bejárom a kerek világot* (1929) című könyvének egykori előfizetőire is számítottak.

Balázs Ferenc, betegsége folytán, az első kötet megírásával keselkedett. Feltehető, hogy az előfizetők toborzása sem járt sikerrel. Így végül a közös könyvkiadásból nem lett semmi. A sorozatból csak Balázs Ferenc *Közérthető evangéliuma* látott napvilágot, 1936-ban, a tordai Füssy könyvnyomda kiadványaként. Bár nem valósult meg, Balázs Ferenc és Szabédi László közös könyvkiadási tervét, mint a két világháború közötti romániai magyar irodalmi élet egyik jellemző mozzanatát, érdemes mégis számon tartanunk.

FÖRIS GÉZA

ADATOK A PIPEI EGYHÁZKÖZSÉG TÖRTÉNETÉBŐL

III. rész

8. Kis Mózes lelkész (1850—1884)

Vitális Mihály helyét Kis Mózes foglalta el. 1821-ben Sepsiszentkirályon született. Az elemi iskola elvégzése után Székelykeresztúron, majd a kolozsvári főiskolán folytatta tanulmányait, 1844-ben a firtosmarto-

Az I. r. a folyóirat 1977. 2. (103—108), a II. r. 1978. 2. számában (114—120) jelent meg.

nosi egyházközség kántortanítójának választották meg. Martonosból 1850-ben Pipére került lelkésznek. Itt alapított családot, felesége Árkosi Rozália, Árkosi Mihály bözödi lelkész keresztúrközi esperes leánya. Kis Mózesné testvérei szintén lelkészek voltak: Dénes Ravában, Mózes pedig Bözödön. Kis Mózeséknek hat gyermekük született; közülük Sándor mint dicsőszentmártoni énekvezér, Mózes somogyomi tanítóként működött, Amália bözödi Máthé Mózeshez ment férjhez. Kis Mózes 63 éves korában, 1884. nov. 20-án halt meg. Sírja a régi temető „Felszeg“ felőli oldalának szinte a tetején található. Bálint György (1850—1854) gondnoksága idején nehéz helyzetbe került az eklézsia, amelyről a vizsgálati jegyző ezt jegyezte fel: „a falunak számszerint egy fele részével együtt az eklézsianak tornya is leégett. Harangjai leolvadoztak. Még a templom is a tűzvész miatt nem nagy, de látható csonkulást szenvedett.“ A torony teljesen leégett, a templomnak csak a fedélzete sérült meg. Ilyen körülmények között kezdte meg Kis Mózes lelkészi működését: Anyagiakban különben is szegény híveinek fele részét állomása elfoglalása alkalmával 1850-ben — írta Székely Zsigmond — a legnagyobb inségben találta. A Főtanács tudomást szerezve a történekről, felhívást adott ki a pipei egyházközség megsegítésére. A keresztúri körből, ahová Pipe is tartozott, Árkosi Mihály esperes, a helybeli lelkész apósa 91 forintot küldött. Az udvarhelyi kör 58 forinttal segítette. Az eklézsia is mindent megtett, hogy gyűjtésből, faeladásból, a részesszőlők műveléséből kapott bor árából pénzforráshoz jusson s fedezni tudja a költségeket. 1853-ra a munkálatok már befejeződtek, mert a vizitációs jegyzőkönyvben ez áll: „A tűzvész által megrongáltatott tornyot egészen újból szarvazta, cseréppel be is fedte.“ A javítási munkálat 390, az anyag 826 forintba került, ez akkor jelentős összeg volt.

Az 1848—49-es forradalom idején az egyik harangot beszoigáltatták. A harangot Kolozsvárra vitték, de mivel nem használták fel, az eklézsia hazahozatta. Nem sokáig használhatták, mert mindkét harang a tűz martalékaú! esett. A hamuból kiszedett 186 font anyagot a harangöntő még 11 és fél fonttal növelte, s ebből az egyházközség új harangot öntetett.

1854. nov. 28-án, az esperesi vizsgálószék megállapította: „az egyház ingó és ingatlan javai változás nélkül megvannak. Templom, torony, az égés által okozott romjaiból teljesen és igen szépen kiújítatának. Egyéb épületek is illedelmes karban találtattak.“ A vizsgálószék dicsérettel emlékezett meg Bálint György gondnok lelkiismeretes tevékenységéről, aki ekkor tisztségéről lemondott. A helyét *Orbán György* (1855—1859) foglalta el. Csupán egy harang lévén, az eklézsia szükségesnek látta még egy másik beszerzését. A gondnok megrendelt egy két és fél mázsás harangot; a költségek fedezésére a hívek 439 forintot adományoztak. A 236 fontos harangot 1856-ban fizették ki. Felirata: „Öntetett a pipei Unitárius Eklézsia közköltségén 1856-ik évben Segesvári Mánchen Mihály által.“ ... Az esperesi vizsgálószék utasította a lelkészt, hogy írja össze a harang beszerzésére adakozók nevét. A névsorban szereplő Fazakas és Burus családok ebben a században kerültek Pipe-re. A Burus család véckei, a Fazakas család kendi származású. Az adakozók között találjuk homoródalmási Bomhér Mózesné nevét is.

1859-ben életbe lépett Főtanács azon határozata, hogy az egyházközségek két évig az esperesi hivatainak adnak számot ügyeik intézéséről, a harmadik évben az egyházi vizsgáló bizottságnak. Az 1859-

iki vizsgáló bizottság számadásából kitűnik, hogy a gondnok a papi telekre egy bornyomó sajtót készíttetett, és a csúrt szalmafedél helyett cseréppel fedette be.

Orbán György után a gondnoki tisztségbe *Bálint Péter* (1860—1868) következett, aki pontosságával és rendszeretével tűnt ki. Az esperesi vizsgálószerk meg is jegyezte, hogy az egyházközségben példás rend és béke van. Azonban az iskoláztatással nem voltak megelégedve, mert 37 tanköteles gyermekből csak 21-en jártak iskolába.

A tevékeny gondnok 1862-ben a papi telekre egy istállót építtetett. Az egyházközség vagyona a hívek adományai által gyarapodott.

A temetővel kapcsolatban az esperesi vizsgálószerk 1856-ban megállapította, hogy: „A köztemetőnek azon része, mely még 1839-ik évben tartott püspöki vizsgálat alkalmával némely egyes birtokosoktól az ekla számára visszafoglaltatni határozottatott, ezen visszafoglalás azóta nemcsak megtörtént, hanem az egyházi és polgári törvényekkel megegyezőleg az ezen visszafoglalt hely évenkénti fűtermésének a két belső ember közötti arányos felosztásában elintéztetett, sőt végre is hajtatott.”

A vizsgálószerk intézkedett a kántortanító ügyében is, aki elköltözött a szolgálati lakásból, az általa megvásárolt saját házába. Az elköltözést nem vette tudomásul, s felelőssé tette a kántori lakásért.

A gondnoki számadásból kitűnik, hogy 1865-ben az egyházközségnek 9 taxás háza volt.

Bálint János (1868—1870) gondnok számadásából tiszta képet nyerhetünk az egyházi földterületek megosztásáról és jövedelméről. Az egyház felső birtoka három részre oszlott. Egy részt a lelkész, másik részt a kántortanító használt, a harmadik részt az egyházközség saját használatára tartotta fenn. A földek megmunkálását a mindenkori gondnok végeztette.

Bálint János idejében halt meg Orbán Mihály kántortanító, aki 31 évig működött a faluban. A temetési költség felét és az új kántortanító ide költöztetését az eklészia fizette. Az új kántortanító — nevét nem ismerjük — itt tartotta esküvőjét, a lakodalmi költség felét szintén a gyülekezet hordozta.

Bálint György (1870—1873) gondnoksága idején az egyházközség egy telket vásárolt a hozzátartozó külső birtokkal együtt, ami 600 forintba került. Az ingó javak száma is gyarapodott úrasztali terítőkkel.

A tanköteles gyermekek száma ebben az időben 60-ra emelkedett, erre való tekintettel a vizsgálószerk figyelmeztette a gondnokot, hogy gondoskodjanak új iskola építéséről, vagy javítsák meg a régi épületet.

Ifj. *Bálint György* (1873—1876) gondnoksága alatt újból kántorváltozás történt; az új énekvezér nevét nem örítették meg az írások.

1874-ben megkezdődtek az előkészületek az új iskola építésére. A gondnoki tisztségben *Rüsz János* (1876—1878) következett, mivel ifj. Bálint Györgyöt terhes családi körülményeire való tekintettel felmentették. Az új gondnok folytatta az előkészületet az iskola építéséhez. Rüsz János után *Orbán István* (1877—1884) gondnoksága alatt, 1878—1883 között Deák József tanító működött Pipén.

Ebből az időből hat esztendőnek jegyzőkönyvi anyaga hiányzik, így ez időszak eseményeit nem tudjuk nyomon követni. Ez idő alatt meghalt Kis Mózes lelkész, ki három és fél évtizedet szolgált az egyházközségben. Utódja, Székely Zsigmond így jellemezte: „1884-ben betetőzte munkásságát, simeoni nyugodtsággal hajthatta le fejét, mert rég

óhajtott vágyát és célját elérte, méltán szólhatott így az apostollal pályája végén: Nem hiába fáradoztam.“ Az ő idejében a félreeső mesteri telek helyett újat vásároltak; azt lakással és gazdasági épületekkel látták el. Az állammal kötött szerződés alapján az iskola községivé lett azzal a feltétellel, hogy abban mindig unitárius énekvezér legyen a tanító.

9. Székely Zsigmond lelkész (1885—1889)

Pontosan megállapítani nem tudjuk, hogy mikor foglalta el a pipei lelkészi állást, és meddig szolgált az egyházközségben. Annyi bizonyos, hogy 1885. júl. 5-én már elfoglalta a pipei lakást, az iratokat és az egyházközség vagyonát átvette. Elköltözésével kapcsolatosan megjegyezzük, hogy 1889. aug. 18-án még ő írja alá a jegyzőkönyvet, de a következő gyűlésekről felvett jegyzőkönyvekben neve már nem szerepel. A különös az, hogy mintegy másfél évig a presbiteriumi gyűlésekről felvett jegyzőkönyvekben sehol lelkész, vagy a beszolgáló lelkész neve nem szerepel. 1891-ben a lelkészi szolgálatot Fekete Domokos vette át.

Székely Zsigmond családi állapotáról, Nemes Dénes kálnoki lelkész szíves közlése folytán, a következő adatokat ismerjük: 1855-ben Dombón született; 1885-ben házasságot kötött szemerjai születésű Farkas Rozáliával. Házasságukból hét gyermek született: Tihamér 1886-ban Pipén született, aki később rövid ideig pipei lelkész lett; Kelemen 1888-ban Szemerján született, lelkészi szolgálatot Sepsikőröspatakon teljesített; Ernő 1891-ben született és a következő évben meg is halt; Zsigmond, Dezső, Ákos és Emilia. Székely Zsigmond lelkész 1917-ben váratlanul halt meg; Kálnokon temették el. Székely Zsigmondné (elméjében megzavarodott) 1917-ben Nagyszebenben halt meg.

Az egyházközség gondnoka ifj. *Bálint György* (1884—1887) volt, amikor Székely Zsigmond megkezdte Pipén lelkészi működését. 1885. júl. 5-én felvett jegyzőkönyv említést tett indítványáról egy kepemegváltási alap létesítéséről, tor és a felesleges harangozás eltörléséről.

Az alábbiakban közöljük a harangozással kapcsolatos szokást, ami a gondnok indítványát kiváltotta. Ha két vagy több halott is volt egyszerre, minden halottnak külön harangoztak. A sírásának megkezdésekor, félig kiásásakor és a befejezéskor is harangoztak. Ezzel kapcsolatosan a presbiterium így határozott: „Minden egyes halottnak szaggasson a harangozó, de akárhány halott is van egyszerre, csak egyszer húzza össze. A sír megkezdésekor és félig kiásásakor ne harangozzon, hanem csak akkor, amikor elvégezték, és azután húzza a gyűlőt. Bűnbánó hetekben este és reggel is harangozzon, más napokon csak reggel.“

Ma a harangozás halaleset „jelzésével“, a szaggatással kezdődik. Ha férfi a halott, a harangozó a nagyharanggal kezdi, melyet kétszer szólaltat meg. Ezután a kisharanggal harangoz egyszer, majd ezt követően mindkettőt összehúzza. Ha nő a halott, akkor a kisharang szólal meg kétszer, s ezt követi a nagyharang egyszeri megszólaltatása, majd pedig az összehúzás. A szaggatás után a temetésig naponta háromszor harangoznak reggel, délben, este és mind a két harang szól egyszerre. Temetéskor az első harangszó a „halottnak“ szól, egyszerre mindkét harang megszólal. Ezt követi a temetésre hívó harangszó, a „gyűlő“.

Mindig egy harang szól, a nagyharang. Itt már nincs különbségtétel, hogy férfi vagy nő a halott — azt már jelezte a szaggatás. Szertartás után a temetési menet elindulásakor megszólal mind a két harang, ez a „kísérő“ a holtat egészen a sírig kíséri. Több halott esetében mindenkinek külön harangoznak. Ez esetben a határozat a régi szokásokon nem változtatott. Ellenben a sír megkezdésekor, félig kiásásakor és befeljezésekor ma már nem harangoznak.

A harangozással kapcsolatosan még megjegyezni kívánom, hogy szokásban van vasárnapot kivéve a mindennapi déli harangszó. Az ünnepeket megelőző nagyhétben — szombat kivételével — reggel harangoznak, szombaton pedig este. A nagyhetek kivételével hétfőn reggel és szombat este szól a harang, melyet minden esetben istentisztelet követ. Gyakorlatban van az esti harangszó is, a „takarodó“, ahogy a hívek nevezik, mely Szent György napjától Szent Mihály napjáig tart.

Visszatérve a történeti részhez, az 1885. júl. 26-án tartott gyűlés határozott a kepemegváltási alap és a tor kérdésében. Idézzük a gyűlés ezzel kapcsolatos határozatát: „Minden kepefizető gazda fizet 5 kéve búzát, ami magtárilag fog kezeltetni mindaddig, míg a kamatja a papi és mesteri kepe (fizetés) jövedelmét fedezni képes.“

A tor kérdésében a vélemények megoszlottak. A többség ugyan a gyűlés hangulatának hatása alatt elvetette a tartozást, de az csak határozat maradt, mert mégis fennáll. Érdemesnek véljük a temetkezéssel kapcsolatos szokásokat is megörökíteni.

A temetést megelőző este van a virrasztó, melynek rendje a következő: 1. Lelkész a virrasztóba érkezve, részvétét nyilvánítja a gyászolóknak; 2. a Bibliából felolvás egy részt; 3. ima és Miatyánk; 4. csendes ima; 5. egyházi ének; 6. lelkész távozása előtt megállapodnak a temetés időpontjában, s a búcsúztató kérdésében.

A virrasztóban részt vesz a lelkész, énekvezér, gondnok, presbiterok és a hívek egy része, kiket előzőleg sírt ásni hívtak meg. Pipe kis egyházközség lévén, megtörténik, hogy mindenkit meghívnak, esetleg kevesen maradnak ki. Azt lehet mondani, hogy voltaképpen minden temetés rokoni összejövétel is, együtt osztoznak a gyászban, s ugyanakkor segítséget nyújtanak. A temetés napján a hantolás után következik a tor, ahol terített asztallal várják a sírásókat és a meghívottakat. Az étkezést a lelkész imája nyitja meg, majd egyházi énekeket énekelnek. Ezt követi egy vagy két beszéd a hívek részéről. A lelkész mindig utolsónak beszél.

Az 1886. március 7-én tartott vizsgálatkor az esperes elismerését fejezi ki a kepemegváltási és az időközben létesített orgona alapért.

1887-ben Orbán Benedek községi bíró a „Felszegré“ feljáró utat az egyházközség birtokához csatolta, azzal a feltétellel, hogy az itt földtulajdonnal bíró gazdák terményeiket a papi telken keresztül hazaszállíthatják.

A keblitanács 1887. júl. 31-én templomjavítás ügyét tárgyalta. Hivatkoztak az 1885-i viharra és jégverésre, amely tetemesen megrongálta a templomot és fedélzetét. Elég későn, két év múlva kötöttek szerződést Balla János székelyvécei mesterrel, hogy a nyár folyamán a javításokat elvégezze. Bálint György gondnok mindent megtett a javítás érdekében. A gondnok lemondása után helyét *Bálint István* (1888—1891) foglalta el. Nemsokára Székely Zsigmond lelkész is eltávozott az egyházközségből Kálnokra. Az 1891. ápr. 28-án tartott keblitanácsi gyűlésen

Gergely Áron jegyző bejelentette, hogy a jegyzőkönyvből három lap hiányzik, ezért Székely Zsigmond a felelős. 1893. febr. 26-án a volt lelkész levelét tárgyalta a presbiterium. Székely Zsigmond ugyanis elmenetelekor a kepe megváltási alapra 19 forintot adományozott. Levélben kérte, hogy válasszanak kezelőt az alapnak, ellenkező esetben visszaköveteli a pénzt. Bálint Domokos önként vállalta, hogy három évig kezeli ezt az alapot azzal a feltétellel, hogy akit utána megválasztanak és nem vállalja, fizessen 10 forint bírságot. A gyűlés ezt az indítványt elfogadta.

10. Fekete Domokos (1891—1906)

1891-ben foglalta el Fekete Domokos a pipei lelkészi állást. Családi helyzetével kapcsolatos adataink: 1863-ban született; házasságot kötött Égeni Etelkával 1890-ben, melyből 5 gyermek született: Gyula (1891), Gábor (1893), Erzsébet (1900), Piroska (1903) és Domokos (1905). Tizenöt évi szolgálat után 1906-ban mondott le állásáról, és a magyarországi egyházközség lelkésze lett; 1908-ban, 45 éves korában halt meg.

Simó János gondnoksága (1894—1897) és Fekete Domokos lelkészsége alatt épült az egyházközség ma is fennálló lelkészi lakása 1894-ben a gyülekezet nagy áldozatkészségével. Alig fejeződött be az építés, 1896-ban az egyházközség már új orgonát vásárolt Nagy József brassói orgonakészítőtől 670 forint értékben. Ez az összeg is a hívek adományaiából került össze.

1894-ben az Egyházi Képviselő Tanács a Pipén eltemetett lelkészek sírjainak állapotáról és gondozásáról érdeklődött. A keblitanács megállapította, hogy: „a jelen nemzedék tudomása szerint két pap lévén köztemetőnkben eltemetve, azoknak sírjait tehetségéhez képest nem valami költséges, de egyszerű és tisztességes sírkövel ellátni és gondozni erkölcsi kötelességének tartja.“ Tudomásunk szerint azonban az egyházközségben nem kettő, hanem négy lelkész van eltemetve. Akire emlékezhetek a keblitanács tagjai, az Kis Mózes, aki a fenti határozat előtt 10 évvel, a másik Márkos András, ki 60 évvel ezelőtt halt meg.

Az 1894. október 30-án tartott keblitanács fegyelmező intézkedést és pénzbírságot állapított meg azokkal az egyházközségi tagokkal szemben, akik a lelkészi lakás építésekor reájuk eső közmunkát nem teljesítették, ill. elhanyagolták.

1895. január 14-én Gergely Áron 13 évig folytatott jegyzői tisztségéről lemondott, és helyébe Gyulai Ferenc kántortanítót választották meg, aki már 1896 szeptemberében eltávozik az egyházközségből. Az esperesi hivatal iratából kitűnik, hogy „Gyulai Ferenc helybeli énekvezért, énekvezéri teendőinek megtagadása és a vallás erkölcsi élet hátrányára tanúsított eljárásai alapján felfüggeszti állásában.“ A keblitanács az énekvezér eltávozását tudomásul vette.

Az egyházközség anyagi helyzetének erősödését szolgálta az állami hatóságok akác-erdő telepítési akciója az egyház tulajdonát képező kópár területeken.

1897-ben a keblitanács Orbán György személyében új harangozót alkalmazott, javadalmazása: „minden gazda fizet 2 kéve búzát és két kupa mustot. A birtoktalanok, az özvegyek 20 krajcárt. Emellett két sze-

kér fát kap az eklézsia erdejéből és kettőt a községéből; a községi munkák alól mentesítve van.“

Az egyházközség belső élete elégedetlenséget és nyugtalanyságot mutat a hívek és a lelkész között megromlott viszony miatt. Ennek tudható be, hogy Gergely Áron és társai több alkalommal panaszt emeltek Fekete Domokos ellen. 1900. júl. 22-én az esperesi hivatal leirata alapján a keblitanács Orbán Györgyné másvallású botrányos templomi magaviseletével foglalkozik, és a következő határozatot hozza: „mivel ősi vallásos szokásainkat sértegeti magaviseletével, tiltassék ki a templomból, vagy pedig viselje magát rendesen.“

Simó János után *Bálint Áron* foglalja el a gondnoki tisztséget (1898—1901), aki arra törekedett, hogy az egyházközség tulajdonát képező épületeket jó karban tartsa, és a szükséges javításokat elvégeztesse. Utóda *Bálint Albert* (1901—1902), akinek gondnoksága alatt a keblitanács foglalkozott a közmunka végzésénél szokásos „áldomás“ kérésével. A gyűlés fenntartja ezt a régi szokást, de túlkapásait korlátozza azzal, hogy ha erre a célra megállapított összegben felül költenek, a többletkiadás a gondnokot terhelje.

Bálint Albert lemondása után *Gergely Jánost* választják meg gondnoknak (1902—1906). Gondnoksága alatt az esperesi hivatal megküldte az egyházközségnek Gergely Áron és társainak újabb panasziratát Fekete Domokos ellen, mely szerint az egyházközség hívei a lelkész magatartása miatt kerülnek a templomot, és a gyülekezet buzgósága megromlott. A keblitanács a panasziratot alaptalannak minősítette. 1902. december 8-án a keblitanács a lelkész bejelentéséből értesült, hogy a püspöki hivatalhoz újra panasziratot küldtek ellene. A presbiterium a panasziratot néhány ember személyes bosszújának tartva, érdemben nem foglalkozott az ügygel. Az 1903—1906. évek jegyzőkönyvei, amikor Fekete Domokos lelkész eltávozik az egyházközségből, hiányzanak.

11. Kovács István (1906—1910)

Gergely János után az egyházközség *Orbán Lajos* személyében új gondnokot (1906—1909), és ezzel egyidőben új kántortanítót is választott, *Jobbágy Sándort*, aki 30 éven át végezte munkáját. A lelkészi állás betöltése érdekében az egyházközség lemondott választói jogáról, és a püspöktől Kovács István bordosi lelkész kinevezését kérte, mely meg is történt. Kovács István 1881-ben, felesége Király Margit 1886-ban született. Házasságukból 3 gyermek született: Ilona (1906), Jenő (1908) és Margit (1909).

Az 1900-as években az egyházközség égető kérdése a templomjavítás. A keblitanács „templom-alap“ létesítésével kezdi meg az anyagi fedezet megteremtését. A javítás ügye elhúzódik az anyagi alap hiánya és a gyakori lelkészváltás miatt. Kovács István alig három évi szolgálat után lemondott állásáról.

12. Székely Tihamér (1910—1912)

Az 1910. május 17-én tartott közgyűlés Székely Tihamért akarja lelkésznek, kinek apja Székely Zsigmond is lelkésze volt az egyházközségnek: „az atya érdemét a fiúban óhajtja megjutalmazni“, Székely

Tihamér elfogadta a meghívást, de állását csak 1912-ig töltötte be. Székely Tihamér 1886-ban született Pipén; felesége Fehér Anna, akivel 1913-ban kötött házasságot, melyből 6 gyermek született: Tihamér (1914), Zsigmond (1916), Anna (1917), Elemér (1919), Levente (1922), Rózsa (1928). Székely Tihamérné 47 éves korában, 1934-ben meghalt; Székely Tihamér 1936-ban újra házasodott, feleségül véve Bethlenszentmiklósi Benedekffy Erzsébet tanítónőt; e házasságból született István. Székely Tihamér 65 éves korában, 1951-ben halt meg.

Székely Tihamér idejében, 1910. október 30-án az egyházközség és a politikai község között egy csereszerződés jött létre, mely szerint az egyházközség átadja Pipe községnek az Orbán Mihálytól vásárolt telek egy részét, hogy új iskolát építsenek, a község pedig a kántori lakással egy telken levő régi iskola épületét adja át az egyházközségnek kántori lakás kibővítésére. Az egyházközség által átadott telekre épült fel a jelenlegi iskola.

Gergely Pál (1912—1913) gondnoksága kezdetével Székely Tihamér lelkész lemondott állásáról, és a magyarsárosi egyházközségbe ment át. Az egyházközség a lelkészi állás betöltésével több alkalommal foglalkozott. Székely Tihamér visszahelyezését kérte, eredmény nélkül.

1913. júl. 27-én a gondnok felmentését kéri tisztsége alól, mert elhagyja hazáját és Amerikába próbál szerencsét. A keblitanács köszönetet mond Gergely Pál gondnoknak ügybuzgóságáért, és helyébe *Simon Pétert* (1913—1916) választja meg.

Az egyházközség belső erejét és buzgóságát mutatja, hogy lelkész nélkül készítik elő és végzik el a nagyméretű templomjavítást az egyházi főhatósági, az egyházközségből elszármazott hívek és a gyülekezet nagy áldozatkészségével. A javítás végösszege mintegy 7.000 koronát tett ki. A templomjavítás 1913. szeptember 21-én fejeződött be.

Közben az egyházközség a lelkészi állásra pályázatot hirdetett, de eredménytelenül. Végül 1913. október 27-én Sebe Ferenc homoródszentpéteri lelkészt választották meg. Érdemesnek tartjuk közölni a lelkész díjlevelét, mely tükrözi a gyülekezet anyagi helyzetét: államsegély, búza 53 kalangya, bor 106 veder (akiknek nincs szőlőjük kukoricával váltják meg), zab 53 véka, fa 58 szekérrel, 53 félnapi szántás a lelkész által használt földeken $7\frac{1}{2}$ hold szántó és kaszáló, 2 drb. 400 négyszögöl szőlő, szolgálati lakás kerttel, az úrbéresi erdőn $\frac{1}{72}$ rész fajarulék, a „Bükki Társaság“-tól egy pár szarvasmarha legeltetési joga. Akik természetben mindezt nem tudják fizetni, pénzben válthatják meg.

A pipei gyülekezet évszázadok folyamán a hithűség, az áldozatkészség és egyházszeretet állandó kiemelkedő példáját mutatta. Csak így tudta biztosítani fennmaradását és a gyülekezeti élet zavartalan menetét.

Helyreigazítás

Az 1978. évi 2. számunk 115. lapján az első bekezdés 2—4. sorában: „lelkészi lakást és csürt javítottatta Bálint István (1804—1805) gondnok, Marosi István utódjaként. Új kántortanító érkezett az egyházközségbe, Marosi Sámuel“ — helyett a következő szöveg jön: *Lelkészi lakást és csürt javítottatta Bálint István (1804—1805) gondnok, Marosi István utódjaként új kántortanító érkezett az egyházközségbe, Marosi Sámuel,*

Az 1978. évi 2. számunk 120. lapján az utolsó előtti bekezdés első sorában: „A házasságkötések száma 1750—1868 között 233 volt“ helyett: *A házasságkötések száma 1768—1850 között 233 volt* olvasandó.

SZÓSZÉK – ÚRASZTALA

Dr. PICKETT, O. EUGENE

NEM VAGYUNK EGYEDÜL

Ézs 65, 184b—19a

Nagy örömmel tolmácsolom az észak-amerikai Unitárius Egyház legmelegebb üdvözlését. Kapcsolataink erőteljesek, és tartozásunk a romániai magyar unitarizmus iránt állandó. Ezek a kapcsolatok nem csupán történelmi és intézményesek, hanem személyesek is. Nyáron tíz éve lesz annak, hogy feleségemmel, Helennel együtt részt vettem az amerikai unitáriusok egy csoportkirándulásán Magyarországon és Romániában. Ez a látogatás életem egyik legjelentősebb tapasztalata volt. Az itteni unitarizmus tiszteletreméltó hagyományokkal rendelkezik, és büszke lehet történelmére. Csupán e látogatás során éreztem meg igazán azt, hogy én is ehhez az örökséghez tartozom, és hogy ez igazi lényegem alkotórésze. Nem csupán egy történelmi hagyományra lehetek büszke, hanem elsősorban arra, hogy én is egy élő, eleven hagyomány részese vagyok. Vallási gyökereimnek ez a tudata mély és elkötelező.

Ettől az időtől kezdve ismerem és csodálom Kovács Lajos püspököt, nem csupán mint mély tartalmú, tudós vallásos vezetőt, hanem mint megragadó kedélyű, szívélyes embert. Nagyon hálásak vagyunk neki és mindannyiuknak a meleg, szeretetteljes vendéglátásért.

Ma esti textusomat az Ószövetségből, Ézsaiás prófétától vettem: „Jeruzsálemet vigasztágra teremtem, népét pedig öröme. Vigadozni fogok Jeruzsálemmel és örvezetni népemmel.”

Ézsaiás próféta szerint Isten az alábbi határozott üzenetet küldi minden idők, minden nép minden emberének: A gonoszsággal szemben Isten az örök jóságot. A bálványimádással szemben az örök igazságosságot. A gyarlósággal és romlottsággal szemben az örök újrakezdés lehetőségét hirdeti.

A próféta ezt mondja: „Jeruzsálemet vigasztágra teremtem. Eljött az ideje, hogy összegyűjtssem a különböző nyelvű népeket. Jöjjenek és lássák dicsőségemet!”

Mi unitáriusok a következő hónapban ünnepeljük az Egyesült Államokban és Kanadában RALPH WALDO EMERSON halálának 100-ik évfordulóját. Emerson észak-amerikai unitárius lelkész volt, aki a 19. század derekán, mint az új világ egyik legkiválóbb kultúrfilozófusa vált általánosan ismertté. Emerson prédikációi, esszéi és előadásai sok millió amerikaiak a gondolkozását befolyásolták. Észak-Amerika szabadelvű vallásos közösségei büszkeséggel és hálával fognak az elkövetkező

Elhangzott a kolozsvár-napocai és marosvásárhelyi templomokban március 28-án; fordította dr. Kovács Lajos.